

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Milan Tláškal

Návrh pracovních listů z politické geografie pro Z^{TM}

Bakalářská práce

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Tláškal, Ph.D.

Olomouc 2011

Prohlá-uji, že jsem zadanou bakalá skou práci e-il samostatn a uvedl jsem ve-kerou pouflitou literaturu a ostatní zdroje.

V Olomouci 29. 4. 2011

í í í í í í í í í í í í

Děkuji RNDr. Miloši Fůkalovi, Ph.D. za odborné vedení, vstřícný přístup, ochotu a čas, který mi v minulosti poskytl při konzultacích a za cenné rady a připomínky, které jsem uplatnil při psaní bakalářské práce.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Fakulta tělesné kultury
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Milan TLÁSKAL**
Osobní číslo: **T08015**
Studijní program: **B7401 Tělesná výchova a sport**
Studijní obory: **Tělesná výchova**
Geografie
Název tématu: **Návrh pracovních listů z politické geografie pro základní školy**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce je vytvoření souboru pracovních listů pro výuku politické geografie na základních a středních školách. Autor analyzuje tuto část učiva v současných učebnicích zeměpisu z obsahové stránky, provede srovnávací analýzu na souboru pracovních sešitů s doložkou MŠMT, identifikuje žádoucí typy úloh používaných pro upevnění znalostí a dovedností žáků z pol. geografie a na základě těchto poznatků vypracuje vlastní návrh pracovních listů.

Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Rozsah pracovní zprávy: **5 000 - 8 000 slov**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HÁJEK, Jan. Vybrané kapitoly z didaktiky geografie. Plzeň : Západočeská univerzita, 2003. 116 s.

BĚLÍK, Václav; JANIŠ, Kamil. Motivační náměty do výuky zeměpisu. Hradec Králové : Gaudeamus, 2008. 105 s.

SKALKOVÁ, Jarmila. Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování. Praha : Grada, 2007. 322 s.
Soubor učebnic a pracovních sešitů pro zeměpis na ZŠ a SŠ

Vedoucí bakalářské práce: **RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: **27. dubna 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2011**

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 27. dubna 2010

OBSAH

1. Úvod	8
2. Cíl práce	9
3. Kurikulární reforma a Rámcové vzdělávací programy	10
3.1 Pojetí základního vzdělávání na 2. stupni	11
3.2 Cíle základního vzdělávání.....	11
3.3 Vzdělávací oblasti základního vzdělávání.....	12
3.4 Charakteristika vzdělávací oblasti člověk a příroda	12
4. Obsah a podmínky politické geografie	13
5. Pracovní list	16
5.1 Význam pracovního listu pro pedagogiku.....	16
5.2 Význam tvorby pracovního listu pro pedagogii	17
5.3 Postup při tvorbě pracovního listu	17
5.4 Nejčastější chyby při tvorbě pracovního listu	19
6. Analýza úloh z politické geografie na Z^{TM} a S^{TM}.....	20
6.1 Typy úloh v geografii a způsob jejich hodnocení.....	20
6.2 Přehled publikovaných pracovních listů a sbírek úkolů	26
6.3 Obsahová analýza	27
6.4 Analýza forem úloh.....	28
6.5 Závěr, doporučení	29
7. Vlastní návrh	30
7.1 Migrace obyvatelstva.....	31
7.2 Politický systém	34
7.3 Formy vlády	36
7.4 Rozloha území státu.....	38
7.5 Obyvatelstvo.....	41
7.6 Závislá území	44
7.7 Státoprávní uspořádání	46
7.8 Etnické skupiny a národy	49
7.9 Jazykové skupiny jazyk	52

7.10 Mezinárodní organizace	55
7.11 Přechod k pracovním listům	58
8. Závěr	62
Shrnutí	63
Summary	63
Seznam použité literatury	64

1. Úvod

Není tomu tak dávno, kdy jsem si prohlížel u ebničí zeměpisu mého mladšího bratra, který navštívil základní školu. Byl to pracovní sešit a já si pročetl zadané úlohy a vzpomínal jsem, jaké to bylo, když jsem já právě začínal na druhém stupni zeměpisu. Na které úlohy mi připadly jednoduché, jiné zase o něčem složitější. Sám jsem si představil, jaké by to asi bylo, kdybych zkusil také nějakou úlohu vymyslet a zkusit, jestli ji můj mladší bratr dokáže vyřešit. A to jsem také udělal. Vytvořil jsem pro něj úlohu z látky, kterou zrovna probírali. Řekl jsem mu, že má na vyřešení deset minut. Výsledek byl takový, že úlohy byly tak jednoduché, že to měl hotové za tři minuty.

Když jsem dostal na katedře geografie možnost napsat bakalářskou práci na téma, které se zabývá tvorbou pracovních listů, neváhal jsem ani minutu. Byl jsem si vědom toho, že není jednoduché vytvořit pro žáky úlohy odpovídající jejich znalostem, aby nebyly příliš lehké, ani složitější. Vždy jsem, že se musí začít úplně od začátku, u toho, co žáci základní školy vůbec mají v hodinách probírat, jaké je pojetí vzdělávání atd. Chtěl jsem, aby pracovní listy nebyly nudné, aby se žáci u některých úloh zasmáli. Proto, čtěte dále a dozvíte se více o tvorbě pracovních listů a o samotném návrhu.

2. Cíl práce

Cílem bakalářské práce je návrh pracovních listů pro výuku politické geografie na základních školách. Práce bude obsahovat analýzu obsahové stránky a forem úloh u současných učebnic zeměpisu a pracovních sešitů s doplňkovou MTMT. Dále identifikaci fládoucích typů úloh používaných pro upevnění znalostí a dovedností fláků z politické geografie a na základě těchto poznatků budou vypracovány pracovní listy do politické geografie.

3. Kurikulární reforma a Rámcové vzdělávací programy

V souladu s novými principy kurikulární politiky, zformulovanými v Národním programu rozvoje vzdělávání v České republice, se do vzdělávací soustavy zavedl od roku 2007 postupně nový systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let. Kurikulární dokumenty jsou vytvářeny na dvou úrovních, státní a školní. (RVPZV, 2007)

Státní úroveň v systému kurikulárních dokumentů představují Národní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy (dále jen RVP). Národní program vzdělávání vymezuje podstatu vzdělávání jako celek. RVP vymezují závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy školní, základní a střední vzdělávání. Školní úroveň představují školní vzdělávací programy, podle nichž se uskutečňuje vzdělávání na jednotlivých školách. (RVPZV, 2007)

Podle záměrů svých autorů Rámcové vzdělávací programy (RVPZV, 2007):

- vycházejí z nové strategie vzdělávání, která zdůrazňuje klíčové kompetence, jejich provázanost se vzdělávacím obsahem a uplatnění získaných v domostí a dovedností v praktickém životě;
- vycházejí z koncepce celoživotního učení;
- formulují očekávanou úroveň vzdělávání stanovenou pro všechny absolventy jednotlivých etap vzdělávání;
- podporují pedagogickou autonomii škol a profesní odpovědnost učitelů za výsledky vzdělávání.

3.1 Pojetí základního vzdělávání na 2. stupni

Základní vzdělávání na 2. stupni pomáhá žákům získat v domosti, dovednosti a návyky, které jim umožní samostatně učit se a utvářet takových hodnot a postojů, které vedou k uvážlivému a kultivovanému chování, k zodpovědnému rozhodování a respektování práv a povinností občana našeho státu i Evropské unie. Pojetí základního vzdělávání na 2. stupni je budováno na širokém rozvoji zájmů žáků, na vyžití jejich osobních možností žáků a na provázanosti vzdělávání a životní aktivity mimo školu. To umožňuje využít národních i světových metod práce i nové zdroje a způsoby poznávání, zadávat komplexnější a dlouhodobější úkoly i projekty a připravit žáky v této odpovědnosti ve vzdělávání i v organizaci životní aktivity. (RVPZV, 2007). Hodnocení výkonů a pracovních výsledků musí být postaveno na plnění konkrétních a splnitelných úkolů, na posuzování individuálních změn žáka a pozitivně laděných hodnotících soudech. (O. Týmoník, 2005)

3.2 Cíle základního vzdělávání

Základní vzdělávání má žákům pomoci utvářet a postupně rozvíjet klíčové kompetence, proto se v základním vzdělávání usiluje o naplnění těchto cílů (RVPZV, 2007):

- umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení
- podnít žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a řešení problémů
- vést žáky k vědomé, účinné a otevřené komunikaci
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svědomité, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti
- vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě
- učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně zodpovědní

- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi
- pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými v domostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci.

3.3 Vzdělávací oblasti základního vzdělávání

Základního vzdělávání je rozděleno do devíti vzdělávacích oblastí. Jednotlivé vzdělávací oblasti jsou tvořeny jedním vzdělávacím oborem nebo více obsahově blízkými vzdělávacími obory (RVPZV, 2007):

- Jazyk a jazyková komunikace (češský jazyk a literatura, Cizí jazyk)
- Matematika a její aplikace (Matematika a její aplikace)
- Informační a komunikační technologie (Informační a komunikační technologie)
- Věda a její aplikace (Věda a její aplikace)
- Věda a společnost (Dějepis, Výchova k občanství)
- Věda a příroda (Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis)
- Umění a kultura (Hudební výchova, Výtvarná výchova)
- Věda a zdraví (Výchova ke zdraví, Tělesná výchova)
- Věda a svět práce (Věda a svět práce)

3.4 Charakteristika vzdělávací oblasti Věda a příroda

Oblast Věda a příroda zahrnuje okruh problémů spojených se zkoumáním přírody. V této vzdělávací oblasti dostávají žáci příležitost poznávat přírodu jako systém, jehož součástí jsou vzájemně propojeny, působí na sebe a ovlivňují se.

Obory, které do této oblasti patří, jsou Fyzika, Chemie, Přírodopis a Zeměpis. Přitom podle komentáře k RVPZV (2007) je vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Zeměpis, který má přírodovědný i společenskou charakter, v zájmu zachování celistvosti oboru, umístěn celý v této vzdělávací oblasti.

4. Obsah a předmět politické geografie

Geografie je obvykle chápána jako geografická disciplína zabývající se vzájemným vztahem a působením geografického prostoru s politickými procesy a jevy v něm. V. Gardavský (In I-tok, 2004) chápe politickou geografii jako studium procesů, které vytvářejí národy a státy ve složitých vazbách a souvislostech s geografickým prostředím. Dle I-toka (2004) politická geografie patří mezi tyto geografické disciplíny, které nemají všeobecně přijímaný objekt a předmět studia.

Politická geografie usiluje o interpretaci politické mapy v minulosti i současnosti, dále o objasnění prostorových rozdílů a podobností politického charakteru v neposlední řadě i o poznání specifiky územního vývoje a politického rozvoje jednotlivých států a oblastí. (Baar, Rumpel, Thöndler, 1996).

Předmětem výzkumu politické geografie jsou především ty části zemského povrchu, které jsou vymezeny hranicemi a mají určitou organizaci, tedy státy. Patří sem i sada problémů, které mají politickou podstatu, například: politická mapa světa, poloha státu, politické hranice, klasifikace států, územní-správní členění, prostorová interpretace výsledků voleb apod. (I-tok, 2004). Jednou z otázek, na kterou se politická geografie snaží odpovědět, je otázka vlivu státu a jeho politiky na utváření geografického prostředí. Politická geografie nezkoumá však jen státy, ale i jednotky vyšších a nižších řádů, například politické seskupení států. Předmětem politicko-geografických studií je též analýza administrativní-správního členění, studium vnitřní organizace velkých států i otázka životaschopnosti malých států. Jak vidíme, předmětem výzkumu politické geografie je mnohem širší než u jiných geografických disciplín. Patří sem tedy celá řada jevů, nemajících jen politickou povahu. Jsou to například i ekonomické struktury, jejichž vznik a existence jsou závislé na politických poměrech států i oblastí. Stát ovlivňuje, slabší i silnější, rozmístění obyvatelstva, ekonomických aktivit i zapojení státu do mezinárodní dělby práce. (Baar, Rumpel, Thöndler, 1996)

Obsah politické geografie je často předmětem kritiky, stejně tak jako tvrzení, že politická geografie nemá ve skutečnosti vlastní objekt výzkumu, že nevytvořila vlastní metodologii. Navíc se často zdá, že obsah politické geografie je přepán z řady jiných oborů geografických

v d, a také z jiných v dních negeografických disciplín. M. I. Glassner (In I-tok 2004) v-ak tento fakt považuje za p ednost politické geografie. Zd vod uje to tím, že právě nedostatek n definované zam ení výzkumu této v dy umohl uje politickým geograf m zkoumat r zné fenomény politického a prostorového charakteru bez toho, aby odbo ili od p edm tu výzkumu politické geografie.

Jedním ze sou asných p edm t politiké geografie je socioekonomický prostor. Výzkum jeho zm n v historickém pojetí umohl uje ukázat dynamiku t chto zm n, jejich sm r a podmín ností a také výsledk . Jedním, z jejichhl projev m že být nap . vytvá ení sou asné sv tové polycentrické struktury hospodá ství, nových center r stu a rozvoje, prostorových zm n sv tového ekonomického potenciálu. Jedním z projev t chto zm n je formování nového sv tového prostoru, tedy základních otázek politické geografie. Také téma závislosti je vlastní politické geografii. Prostorové d sledky závislosti mají také sv j aspekt politický. (Baar, Rumpel, Tandler, 1996).

Novými oblastmi zájmu politické geografie jsou také mimo jiné sv tový ád, vztah národa a státu a kone n i politika lokace a otázky ekonomicko-politické integrace. V tématu sv tový ád nejde jen o politické mapy stát , ale také o zdroje konflikt jak ve vnitrostátních, tak mezistátních vztazích. Existence map národnostních nepokoj , nebo dokonce sv tového atlasu lidí v nebezpe í, jsou tomu d kazem. Úst edním motivem tématu vztah národa a státu jsou t i oblasti zvlá-tního zájmu. První je tzv. povaha státu, druhou vztah mezi státem a spole ností, zde se rozvíjejí zejména t i témata: volební geografie, prostorové a sociální d sledky národnostního separatistického hnutí. T etím tématem je problém tzv. místní vlády, tedy odkaz na necentrální vládní autority s odpov dností ze specifické ásti zem . Dle I-toka (2004) se politická geografie neomezuje jen na geografické aspekty politologie, p edstavuje disciplínu, která je schopná nejen prostorov konkretizovat záv ry politolog , ale i získávat vlastní originální výsledky svého výzkumu. Výhodou politické geografie oproti jiným v dám, zkoumajícím politické procesy je její zev-eobec ující charakter, hodnotící politické procesy a fenomény na základ jejich prostorové lokalizace.

Závěr je takový, že k nejfrekventovanějším tématům politické geografie globálního charakteru patří válka a mír, v etn regionálních konflikt , ekologie a životní prostředí, popula ní exploze, geografie hladu, otázky negramotnosti sv tové populace, stát a jeho území, hranice státu, hlavní m sta, geopolitika, rasy, národy, jazyky, politické struktury, hnutí, organizace, volební geografie a národnostní hnutí. Jako okrajová se jeví témata, poloha státu, geografie náboženství, administrativní len ní státu, smlouvy, doktríny, konvence, politická mapa sv ta, státní z ízení a jeho typy, migrace obyvatelstva.

Sou asná politická geografie by tak p i svém rozvoji m la pracovat na bázi p esn analytických p ístup , aby mohla odpov d t na otázky reálného sv ta politických proces ů a jejich socioprostorových d sledk ů. (Baar, Rumpel, Tindler, 1996)

5. Pracovní list

Pracovní listy řadíme mezi materiální didaktické prostředky, které jsou řazeny mezi pomůcky textové. (Tymráková, Jedličková, Hradilová, 2005) Termín didaktické prostředky se v didaktické teorii chápe jako soubor všech materiálních podmínek fungujících při realizaci vzdělávání. (Průcha, 1998). Pracovní listy obsahují obdobné typy úloh jako pracovní sešity, s tím rozdílem, že je učitel může zadávat v známém pořadí, s ohledem na edukační proces, případně jejich vlastní tvorbou reagovat na aktuální potřeby dané třídy. (Tymráková, Jedličková, Hradilová, 2005) Pracovní sešity a listy jsou tělesné učební pomůcky, které mají výrazný aktivizační charakter, slouží především k procvičení a shrnutí učiva, ale samy zpravidla neslouží pro žáky nové učivo. (Doležal, Šešátko, Skoupil, 1975)

5.1 Význam pracovního listu pro pedagogiku

Pracovní list plní ve výuce několik úloh (Tymráková, Jedličková, Hradilová, 2005):

- přispívá k aktivizaci žáků (středním různými typy úloh, možnostmi výběru, svou formou i obsahem)
- přispívá k samostatnosti žáků (mohou pracovat svým tempem, vybírat a vyhledávat v učebnici, encyklopediích, utvářet si nebo ovládat vlastní závěry)
- umožňuje jednoduchý záznam poznatků (jasně a přehledně zapisovat)
- napomáhá procvičování a fixaci probíraného učiva
- napomáhá individualizovat přístup k žákům (možnost pracovat vlastním tempem, pro žáky se specifickými poruchami učení (dále SPU) možnost upravit či zjednodušit vlastní obsah)
- dává prostor pro tvůrčí činnost učitele (umožňuje mu zadávat učivo, které v učebnici chybí, procvičit učivo, se kterým mají žáci problémy, případně učivo regionálním zvláštnostem)
- slouží jako diagnostický prostředek pro učitele (umožňuje zjišťovat, v čem má který žák problémy, případně se okamžitě novat nápravu)
- součástí výukových programů

- stimuluje žáky k samostatné práci a vytváří u nich upevněnou motivaci a potěšení z poznávání. (Průcha, 1998)

5.2 Význam tvorby pracovního listu pro pedagogy

Díky zavedení Rámcových vzdělávacích programů do škol, si jednotlivé školy v České republice již vytvářejí vlastní plány pro výuku. Učebnice, které jsou k dispozici na našem trhu, slouží učiteli jako vodítko. Pokud chce učitel výuku přizpůsobit aktuálním potřebám žáků, tak jednou z možností je právě tvorba vlastního pracovního listu. M. Chráska (1999) uvádí, že někdy učitelé považují pracovní listy jen za krátkou zkušební, která je sestavena výhradně z úloh s výběrem odpovědí.

Tvorba vlastních pracovních listů rozvíjí často opomíjenou tvorivost učitelů. Učitel se při jejich tvorbě zamýšlí nad jejich formou i obsahem, přičemž u jednoduchého převzetí hotových prací k tomuto nedochází. Učitel volí, které prvky zařadit, co procvičovat více, co méně a hlavně volí formu, která se nejvíce hodí k té dané látce. Jelikož žáci zná, může klást otázky takovým způsobem, který je pro žáky jasný a na který jsou zvyklí. M. Chráska (1999) uvádí, že autor by měl být odborníkem v předmětu, ale také dobrým pedagogem a psychologem, aby se dokázal vcítit do pozice žáků. Pracovní list může být také tvořen tak, že se přezobí a prolíná s ostatními předměty.

Pro žáky s SPU lze vlastní pracovní list jednoduše upravit. Učitel může zvětšit písmo, nebo zvýrazní části slova pro děti s dyslexií. Pro děti s dysgrafií je naopak doporučité upravit pracovní list tak, aby měl větší linky, případně nahrazovat písmo výběrem z obrázků a ikon. Aby učitel dokázal vytvořit dobrý pracovní list, který bude odpovídat věkem požadavkům, je nutná znalost daného předmětu, ale i znalosti z oblastí psychologie, pedagogiky a oborové didaktiky. (Tymráková, Jedličková, Hradilová, 2005)

5.3 Postup při tvorbě pracovního listu

Postup tvorby pracovního listu popisuje (Tymráková, Jedličková, Hradilová, 2005) takto:

Volba tématu – ujasnit si, které konkrétní téma chce v pracovním listu procvičovat

Cíl pracovního listu ó využití pracovního listu v rámci výuky a na základě zvoleného cíle typy úloh a zohledníme náročnost zařazené učební látky

- **vyhledávání a zápis informací** z učebnic a encyklopedií. Vhodné je doplnění tabulek, textu s chybějícími slovy, popis obrázků a schémat
- **opakování po delší době** ó jde o opakování učiva probraného u žáků. Žáci si osvěží již získané v domostí a učitel na ně může navázat úlohami s volenou odpovědí, tímto a rozřazování
- **procvičování** ó úlohy procvičující zařazujeme v průběhu vlastní výuky. Upevnění, případně rozvíjejí právě probíranou látku. Zde zařazujeme podobné typy úloh jako při opakování.
- **shrnutí a poukázání na souvislosti** ó návaznost jednotlivých úloh je důležitá, aby je žák pochopil. S tím souvisí i pochopení vztahů mezi příklady.
- **zjištění v domostí** ó u diagnosticky tvořených pracovních listů učitel použít všechny typy úloh, nejčastěji však úlohy s tvořenou a volenou odpovědí a úlohy na třídění.
- **Zapamatování poznatků** ó je dosaženo, jestliže je žák schopen vybavit si určitá fakta, příklady nesmí mezi sebou zaměňovat. (M. Chráska, 1999)
- **Používání v domostí v problémových situacích** ó žák dovede použít v domostí řešení problémových situací, které nebyly ve výuce doposud řešeny. (M. Chráska, 1999)

Volba formy

formát ó nejčastěji formát A4 u starších dětí A5

písmo ó odpovídající věku žáků

zadání ó vždy zvýrazněno, buď tučným, nebo podtrženým. U klíčových slov je vhodné psaní velkým písmem

obrázky ó zařazujeme podle věku žáka, čím mladší, tím více obrázků.

Návaznost úloh o úlohy je dobré adit v logickém sledu

- od jednoduššího k podrobnějšímu
- shrnutí předchozí úlohy nebo úloh a vyvození závěru
- doplňující úlohy (přesmyčky, doplňovačky, obrázky) adit na konec pracovního listu

Střídání různých typů úloh o typy úloh následující za sebou by se neměly opakovat. Typ a forma úloh by měla být vždy jiná, aby nedošlo k únavě žáků, nebo k neřádné ztrátě motivace. V další kapitole je uvedeno členění úloh P. Bykovského (In Kalhous, Obst a kol., 2009),

Délka jednotlivých úloh o Záleží na věku žáků, čím starší, tím delší a složitější úlohy

Součástí každé úlohy musí být (Bykovský, Zvára, 2007):

- zadání, které jasně vymezuje, co se od žáka požaduje
- vymezení způsobu hodnocení (platí ale evidentně jen v případech, kdy se používají pracovní listy jako didaktické testy o poznámka M. Tláškal)
- informace o povolených nebo nepovolených pomůckách (totéž, jako v předchozím)

5.4 Nejčastější chyby při tvorbě pracovního listu

Jako nejčastější úskalí tvorby pracovních listů jsou zmínovány (Tymráková, Jedličková, Hradilová, 2005):

- nepatřičně zvolená velikost písma (nepřiměřená věku dětí)
- nepřehledné členění textu
- nedostatečné využití formátu
- úlohy zaměřené na stejné myšlenkové operace (ve sledu za sebou)
- absence uzavírání otázek s tvořenou odpovědí
- nejednoznačně formulované otázky a úkoly
- obsahové chyby
- příliš mnoho úloh a nedostatek času na vypracování (M. Chráska, 1999)

6. Analýza úloh z politické geografie na Z^{TM} a S^{TM}

6.1 Typy úloh v geografii a způsoby jejich hodnocení

Analýza pracovních listů byla provedena dle členění testových úloh P. Bykovského (Bykovský, Zvára, 2007), který dělí úlohy na otevřené (s tvořenou odpovědí) a uzavřené (s nabízenou odpovědí). V následujícím odstavci bude uvedeno členění úloh a budou připojeny příklady.

1. Otevřené (s tvořenou odpovědí)

- 1.1 S rozsáhlou odpovědí
  - 1.1.1 Nestrukturované
  - 1.1.2 Se strukturou
- 1.2 Se stručnou odpovědí
  - 1.2.1 Produkční
  - 1.2.2 Doplnovací

2. Uzavřené (s nabízenou odpovědí)

- 2.1 Dichotomické
- 2.2 S výběrem odpovědí
- 2.3 Úlohy písemné
- 2.4 Úlohy po řadění

Úlohy s rozsáhlou odpovědí

Dle Kalhous, Obst a kol. (2009) se v otevřených úlohách s rozsáhlou odpovědí pořadí odfláka písemné zpracování alespoň na pět stránek, nebo i delší. V těchto úlohách je možno například pořádat pojednání na určité téma nebo vyřešení zadaného problému, popis konkrétního procesu apod. Pořádaný rozsah odpovědi se flákovi naznačuje velikostí vynechaného místa v testovém zadání. Někdy je u otevřených širokých úloh vhodné vymezení strukturu pořádané odpovědi.

P. Bykovský (2007) uvádí, úlohy s rozsáhlou odpovědí je možné hodnotit analyticky nebo holisticky. Při analytickém hodnocení posuzujeme samostatně různé charakteristiky jako je například obsah, invence, styl autora, stavbu věty a pravopis. Při holistickém posuzování hodnotíme esej jako celek.

Otevěšené široké úlohy lze doporučit zejména při zkoušení komplexních vědomostí nebo dovedností, osvojovaných v delším časovém období. Jsou vhodné pro zkoušení vyšších úrovní osvojení u žáků, při řešení problémových situací apod. Zatímco pro zkoušení nižších úrovní osvojení u žáků, zapamatování atd., jsou výhodnější testy s úlohami objektivně skórovatelnými. Fakt, že široké testové úlohy nelze objektivně skórovat, by neměl vést k jejich nepoužívání. Při skórování širokých úloh se často postupuje tak, že za správné a úplné zodpovězení úlohy se připisuje určitý počet bodů (například 10). Za každou chybnou nebo chybějící část odpovědi se potom strhává určitý počet bodů. V nichž případech lze pro skórování otevřených testových úloh vypracovat detailní protokol, který umožní též objektivní skórování. (M. Chráska, 1999)

Příklad:

Politický systém České republiky je moderní parlamentní demokracií. Napište, která lidská práva považujete pro sebe za nejdůležitější, a popište, jak je náš současný politický systém zajišťuje:

Úlohy se stručnou odpovědí

Na rozdíl od všech ostatních druhů objektivních testových úloh, úlohy se stručnou odpovědí vyžadují, aby student odpověď uvedl a zaznamenal ji na vymezené místo. (Bykovský, Zvára, 2007). Úlohy se stručnou odpovědí pořadují od fláka, aby vytvořil a uvedl vlastní krátké odpovědi. Může to být například uvedení čísla, značky, symbolu, vzorce, jednoduchého grafu, určitého slova, případně kolik slov i krátké věty. (Kalhous, Obst a kol., 2009)

Dle M. Chrásky (1999) je výhodou úloh se stručnou odpovědí je zejména to, že se snadno navrhnou. Dále pak, že neumohl učitel flákem tak lehce uhodnout správnou odpověď bez příslušných vědomostí. Většinou se předpokládá, že vytvoření odpovědi je pro fláka náročnější, než pouhé rozpoznání správné odpovědi. Nevýhodou úloh se stručnou odpovědí je to, že flák mnohdy odpovídá správně, ale jinak, než si představoval autor testu. Proto je důležité, aby opravování úloh se stručnou odpovědí prováděl odborník a ne laik.

Úlohy se stručnou odpovědí mohou být dvojího typu: produkční a doplňovací.

Příklad produkční úlohy:

Vyjmenujte 5 rozlohou nejmenších evropských států :

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Příklad doplňovací úlohy:

Hlavním městem Tádžikistánu je _____

Úlohy dichotomické

U dichotomických testových úloh jsou žákovi předkládány dvě alternativy odpovědi s tím, že jedna je správná a tu má označit, podtrhnout, zakroužkovat a podobně. Tyto úlohy bývají také často označovány jako úlohy s dvojnou volbou. (Kalhous, Obst a kol., 2009)

Výhodou dichotomických úloh je, že se velmi snadno navrhnou. Tato konstrukce je jednoduchá a navíc umožňuje testování jednotlivých detailů, pouhých faktů, ale i triviálních povahy. Nedostatkem dichotomických úloh je velká pravděpodobnost uhodnutí správné odpovědi i bez předchozích vědomostí. Aby se vzhledem k výsledku získaných testem s dichotomickými úlohami zvýšila, je třeba, aby test obsahoval těchto úloh dostatečný počet. (M. Chráska, 1999)

Příklad:

V roce 1985 bychom našli na tehdejší politické mapě světa jako samostatné nezávislé státy (zakroužkujte správné odpovědi):

a) Albánie	ANO ☐ NE ☐
b) Slovensko	ANO ☐ NE ☐
c) Gruzii	ANO ☐ NE ☐
d) Kazachstán	ANO ☐ NE ☐
e) Chile	ANO ☐ NE ☐

Úlohy s výběrem odpovědí

P. Bykovský (2007) uvádí, že úlohy s výběrem odpovědí jsou nejrozšířenějším druhem testových úloh. Sestávají z kmene, tvořeného otázkou nebo neúplným tvrzením a n kolika nabídnutými odpověďmi, z nichž vzhledem k otázce je jen jedna správná. Kalhous, Obst a kol. (2009) dále doplňuje, že úlohy s výběrem odpovědí se v didaktických testech vyskytují v n kolika formách. Úlohy typu jedna správná odpověď, ve které žák vybírá jednu správnou odpověď z n kolika nabídnutých alternativ. Úlohy typu jedna nejlepší odpověď, kde se pořadí nejlepších nebo

nejméně jedna správná odpověď. Dále úlohy typu jedna nesprávná odpověď, u kterých je důležité zápor ve kmeni úlohy zdůraznit, jinak může lehce dojít k nepřehlednému a následnému nepřesnému pochopení otázky. U úloh s vícenásobnou odpovědí je důležité klásky upozornit, že existuje jedna i více správných odpovědí. U těchto úloh může nastat problém s jejich hodnocením. Doporučený postup hodnocení je vždy ano nebo ne. Tedy dáme jeden bod v případě označení všech správných odpovědí a nula bodů v případě označení jen například dvou ze tří správných.

Příklad:

Který z uvedených států s monarchistickým státním zřízením patří mezi parlamentní (konstituční) monarchie?

- a) Saúdská Arábie
- b) Omán
- c) Brunej
- d) Belgie

Úlohy pí azovací

Pí azovací úlohy obsahují dvě množiny pojmu a instrukci. Úkolem žáka je správně pí azit pojmy jedné množiny k pojmem množiny druhé. (M. Chráska, 1999)

V uvedeném příkladu je počet pojmů v pravém sloupci úmyslně větší než počet pojmů v levém sloupci. Tuto zásadu bychom měli u tohoto typu úloh dodržovat vždy. Pokud by totiž obě množiny pojmu byly stejně početné, měl by žák, který neví která pí azení zná, situaci usnadnit tím, že by se mu počet množiných pí azení zmenšoval. Výhodou pí azovacích testových úloh je,

Je omezuje možnost uhodnutí správné odpovědi na minimální míru. Jejich použití je však možné jen v poměrně omezeném okruhu úloh. (Kalhous, Obst a kol., 2009)

Příklad:

K názvu státu v levém sloupci správně přiřaďte názvy jejich hlavních měst z pravého sloupce.			
Švýcarsko ( )	A	Oslo	
Norsko ( )	B	Dublin	
Island ( )	C	Bern	
Finsko ( )	D	Berlín	
Nizozemsko ( )	E	Reykjavík	
	F	Helsinky	
	G	Amsterdam	

Úlohy pořádací (uspořádací)

Dle P. Bykovského (2007) se pořádací úlohy sestávají z instrukce a souboru pojmů. Úkolem testovaného pojmu je pojmy uspořádat podle určitého kritéria, například chronologicky, podle velikosti, stupně obecnosti, atd.

Určité problémy mohou přitom nastat při skórování uspořádacích úloh. Nesprávné seřazení prvků ve skupině může totiž být provedeno mnoha způsoby, přičemž se jedná o různé závažné chyby. (M. Chráska, 1999)

Příklad:

Seřaďte následující státy podle rozlohy. 1 nejméně, 5 nejvíce:				
USA	Kolumbie	Panama	Barbados	Brazílie
—	—	—	—	—

6.2 Přehled publikovaných pracovních listů a sbírek úkolů

Pracovní listy se vyskytují buď samostatně, nebo v souborech, často v podobě pracovních sešitů. Do přehledu bylo zahrnuto 12 publikací různého charakteru (pracovní listy, sbírky úkolů, pracovní sešity, učebnice):

- BÍLÝ, Ivan. *Regionální zeměpis sv. táhla*. Učebnice zeměpisu pro střední školy. Praha: Nakladatelství české geografické společnosti, 2000. 135 s. ISBN 80-86034-43-7
- BRAUN, Richard; ERVINKA, Pavel. *Amerika*. 3. vyd. Praha: Scienta, 2002. 51 s.
- HERINK, Josef; TLACH, Stanislav. *Základy zeměpisných znalostí. Sbíрка úkolů k sestavování testů, k procvičování a ověřování u úvodu zeměpisu podle Standardů základního vzdělávání pro 6.-9. ročník*. Praha: Nakladatelství české geografické společnosti, 1999. 70 s.
- KÜHNLOVÁ, Hana; PEŠTOVÁ, Jana. *Poznáváme nejvzdálenější sv. táhla. Amerika a Asie*. Praha: Nakladatelství české geografické společnosti, 1993. 32 s.
- MATUŠKOVÁ, Alena. *Zeměpis 6. Pracovní sešit*. Plzeň: Fraus, 2004. 44 s. ISBN 80-7238-303-5
- NOP, Jaroslav. *Sv. táhla nad Sázavou: Informační a metodické centrum*, 1997. 62 s.
- NOVOTNÁ, Marie; REITSPIES, Zdeněk. *Nejrozvinutější mimoevropské státy*. Praha: Septima, 1993. 36 s.
- PLUSKAL, M.; BRADÁČ, P.; KRAUS, P.; KRAUSOVÁ, M. *Společenské slofkky krajiny. Politická mapa sv. táhla*. Praha: Alter, 2003. 127 s. ISBN 80-7245-049-2
- POHL, Milan. *Amerika, Asie, Evropa. Sešit pro práci ve škole i doma*. Praha: Velryba, 1994. 64 s.
- PROKOPOVÁ MACHALOVÁ, Petra. *Zeměpis 9. Pracovní sešit pro základní školy a víceletá gymnázia*. Plzeň: Fraus, 2008. 64 s. ISBN 978-80-7238-592-8
- EZNÍKOVÁ, Dana. *fiijeme v Evropě*. Praha: Nakladatelství české geografické společnosti, 1994. 40 s.
- EZNÍKOVÁ, Dana; KÜHNLOVÁ, Hana. *Sv. táhla kolem nás*. Praha: Nakladatelství české geografické společnosti, 1993. 40 s.

6.3 Obsahová analýza

Analýza vznikla na základě obsahového záznamu úloh s tematikou politické geografie ve výše uvedených publikacích. Centrálním tématem politické geografie bylo vytvořeno s přihlédnutím k publikaci *Politická geografie* (Baar, Rumpel, Thöndler, 1996), viz blíže kap. 4: státní území, počet a rozmístění obyvatelstva, jazyková a rasová struktura, mezinárodní organizace, politický systém států, nezávislé státy, hlavní města, závislé státy, hranice států, formy států, náboženská struktura a mezinárodní migrace.

Tab. 1.: Obsahová analýza

	Státní území	Počet a rozmístění obyvatel	Jazyková a rasová struktura	Mezinárodní organizace	Politický systém států	Nezávislé státy	Hlavní města	Závislé státy	Hranice států	Formy států	Náboženská struktura	Mezinárodní migrace
hijeme v Evropě	x	x		x			x					
Amerika a Asie	x	x	x									
Svět kolem nás	x	x		x	x	x	x					
Amerika	x	x	x				x					
Základ zeměpisných znalostí	x	x		x	x			x	x	x		
Amerika, Asie, Evropa	x	x	x				x			x		
Svět	x	x					x					
Nejmimoevropské státy	x	x	x				x			x		
Zeměpis 6	x	x	x	x								
Zeměpis 9			x	x				x			x	x
Společenské slovníky krajiny	x	x	x	x	x	x		x		x	x	x
Regionální zeměpis sv. téma	x	x	x	x	x				x		x	

(Zdroj: Zpracoval M. Tláškal, 2011)

Komentá

Jak je z tabulky 1 patrné, úlohy, které se zabývají státním územím, po tem a rozmíst ním obyvatelstva, mají skoro stoprocentní zastoupení. Úlohy, které se zabývají jazykovou a rasovou strukturou, mezinárodními organizacemi a hlavními m sty, mají také u sledovaných publikací po etné zastoupení. Zbylé typy úloh se neobjevovaly ufl tak ásto, jako tomu bylo u p edchozích. Obsahov nejobsáhleji popisuje p edm t studia politické geografie publikace Spole enské sloflky krajiny a politická mapa sv ta. Mén frekventované jsou úlohy z obtífn j-ích abstraktních sloflek u iva, naopak zna n frekventované jsou otázky vyfladující pouze pam ové osvojení.

6.4 Analýza forem úloh

Analýza vychází (bod 1 afl 6) ze len ní testových úloh podle P. By kovského (In Kalhous, Obst a kol., 2009). Body 7 afl 9 jsou navíc sledované prvky (k íflovky, p esmy ky, slepé mapy, osmism rky).

Tab. 2.: Analýza forem úloh

	otev ené -írokové úlohy	úlohy se stru nou odpově dí	úlohy dichotomické	úlohy s výb rem odpově dí	úlohy p i azovací	úlohy uspo ádací	k íflovky, p esmy ky	slepé mapy	osmism rky
fijeme v Evrop		x					x	x	x
Amerika ó Asie	x	x	x				x	x	x
Sv t kolem nás	x	x		x			x	x	x
Amerika		x						x	
Základy zem pisných znalostí		x	x	x			x	x	x
Amerika, Asie, Evropa		x	x		x		x	x	
Sv t	x	x					x	x	x
Nejrozvinut j-í mimoevropské státy		x					x	x	
Zem pis 6	x	x			x			x	
Zem pis 9	x	x			x	x			x
Spole enské sloflky krajiny	x	x							
Regionální zem pis sv tadíl	x	x							

(Zdroj: Zpracoval M. Tláškal, 2011)

Komentář

Jak je z tab. 2 patrné, tak ve všech sledovaných publikacích má nějaký prvek zastoupení. Z Bykovského členění (In Kalhous, Obst a kol., 2009) mají nejvíce, prakticky stoprocentní zastoupení úlohy se stručnou odpovědí, ať už se jednalo o produkční úlohy nebo o úlohy doplňovací. O něco méně je vidět zastoupení úloh s otevřenou širokou odpovědí. Úlohy dichotomické a píazovací se objevily jen u těchto publikací, na úlohy s výběrem odpovědí a úlohy uspořádací se neobjevovaly skoro vůbec. Velmi zajímavé bylo zjistit, u kolika publikací se objevily křížovky a osmisměrky, protože tyto prvky mají za úkol zpestřit hodinu i samotný proces učení. Slepé mapy patří neodmyslitelně k zeměpisu, takže zjistit jejich přítomnost u mnoha publikací, nebylo nijak překvapující.

6.5 Závěr, doporučení

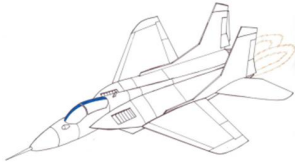
Zjistěná fakta s obsahové analýzy i z analýzy forem úloh budou využita k vypracování pracovního listu, u kterého bude preference prvků jak z Bykovského členění, tak i prvků zábavnějšího charakteru, jako jsou křížovky, rébusy, šifry, apod. Jako optimální se jeví tato struktura pracovního listu: Na začátku dát malé zpestření v podobě rébusu, šifry, píesmyčky apod. Dále pak začátek úlohy s otevřenou odpovědí, u kterých je možné například pořadovat pojednání na určité téma nebo vyřešení zadaného problému, popis konkrétního procesu apod. Neměly by chybět úlohy se stručnou odpovědí, které vyžadují, aby žák odpověď uvedl a zaznamenal ji na vymezené místo. Mělo to být například uvedení ísla, značky, symbolu, vzorce, jednoduchého grafu, určitého slova, případně několik slov i krátké věty. Dále začátek dichotomických úloh, které předkládají 2 varianty, jednu správnou a jednu špatnou. Samozřejmě jsou také úlohy s výběrem odpovědí. Účelné je, oproti již publikovaným souborům, rozlišit typ úloh a aktivit například píazovací a uspořádací úlohy, které nemají v analyzovaných publikacích valné zastoupení a v poslední řadě začátek obrázků a křížovek.

7. Vlastní návrh

Níže je uveden návrh souboru úloh z politické geografie. Soubor byl vytvořen na základě předchozí analýzy publikací zabývajících se touto úlohami. Tento soubor byl zpracován ke konkrétní učebnici, přičemž vzhledem k rozsahu a kvalitě textu byla vybrána učebnice pro 8. ročník základní školy a příslušné ročníky víceletých gymnázií, s názvem Špolenské slofkky krajiny, politická mapa svta (PLUSKAL, M.; BRADÁ, P.; KRAUS, P.; KRAUSOVÁ, M., 2003). Tím se zvýší využitelnost této publikace a zjednoduší se organizace otázek a práce s textem v učebnici. Tato publikace disponuje velkým počtem úloh s otevřenou širokou odpovědí, pro efektivitu byla snaha o zazení převažujících úloh se stručnou odpovědí a úloh uzavřených, více viz kapitola 6.

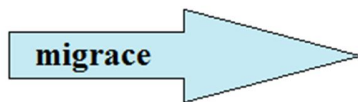
7.1 Migrace obyvatelstva

1. Rébus:

anglicky závod _____

2. Vysvětlete tyto pojmy:

_____

_____

_____

3. Zakroužkujte správnou odpověď:

Studium v zahraničí patří do dočasné migrace

ANO NE

Obyvatelstvo České republiky tvoří z 1/3 migranti

ANO NE

Uprchlíci utíkají z bojové oblasti, je to nucená migrace?

ANO NE

O udělení azylu v ČR rozhoduje prezident

ANO NE

4. Uveďte příklad mezikontinentálního stěhování:

---

5. P e t te si p íb h a zodpov zte otázky:

šP íb h rodin z Barmy za al na podzim roku 2008, kdy se eské ú ady rozhodly poskytnout azyl skupin uprchlík z této problémy zmítané zem . Skupina byla vybrána na p elomu ervence 2008 na základ výb rové mise ministerstva vnitra v Malajsii, která pat í dlouhodob k cílovým zemím barmských uprchlík a kde jich v sou asné dob p ebývají tisíce, v t-inou lidí pronásledovaných, týraných a zneužíváných k otrocké práci. eská republika se tak p ipojuje k zemím, jako jsou například Kanada, Dánsko, Norsko i Holandsko, které provád jí p esídlovací aktivity na základ svých ro ních p esídlovacích program .ō

Zamyslete se a napi-te, pro je na-í povinností pomáhat pot ebným lidem z jiných zemí, kte í o to pořádají. Pot ebovali v minulosti takovou pomoc v cizích zemích i na-i emigranti? Mufe být pomoc vysp lých zemí řadatel m o azyl neomezená, nebo je t eba ji regulovat? Pro ?

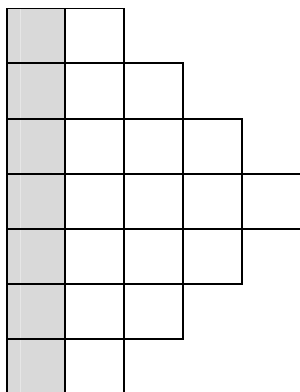
---

6. Mezi vn j-í migraci nepat í? (zakrouřkujte správnou odpov)

- a) mezikontinetální p esuny
- b) mezistátní p esuny
- c) vnitrostátní st hování

7. Křížovka:

1. otázka 1. pádu
2. vysoko-kolský titul
3. má srdce, ale lov k to není
4. stát v jižní Asii
5. kon etina
6. barevná zna ka ve tvaru -ítu / znak
7. otázka 4. pádu

7.2 Politický systém

1. Rébus

in + _____

2. Víte, jak se nazývá místo, které je na obrázku? A co o tomto místě víte?

---

3. Co víte o parlamentní demokracii? Do textu doplňte tato slova: soudnictví, zákonodárná, výkonné, politickým, senát i, výkonnou, zákonodárné, kontrolní, parlamentu, soudní, vláda, zákonodárnou, demokracie

Nejobvyklejším demokratickým _____ systémem je parlamentní _____.: to je systém, v něm je oddělena _____ moc (parlament a poslanci, _____) od moci _____ (_____ a ministři) a od nezávislého _____. Dominantní, tj. hlavní, je v tomto systému postavení _____. V parlamentním systému jsou nejvyššími orgány státní moci: parlament a má moc _____ a _____, vláda a má moc _____, která je však přímo závislá na moci _____, soudy a jsou nezávislé a mají moc _____.

4. Kdo rozhoduje o potrestání občanů, kteří porušují zákony? Zkuste se zamyslet nad tím, s kterými zákony přicházejí nejčastěji do konfliktu mladí lidé?

---

5. Podle Ústavy ČR je parlament tvořen dvěma komorami, v čem li byste kterými? A kolik členů tyto komory mají?

---

6. Kdo vyhlašuje volby do Poslanecké sněmovny a do Senátu?

- a) předseda vlády
- b) ministr vnitra
- c) předseda senátu
- d) prezident

7. Prezident i členové obou komor parlamentu mají různě dlouhé volební období. (spojte dvojice, které k sobě patří)

a) prezident	( )	A o 6 let
b) senátoři	( )	B o 8 let
c) poslanci	( )	C o 5 let
		D o 3 roky
		E o 4 roky

7.3 Formy vlády

1. Přesmyčka

LI PUB KA RE _____

E NAR CHI MO _____

2. Do textu doplňte tato slova: parlamentu, Rusku, prezidenta, svrchovanou, prezident, prezidentské, výkonné, vlády, Republika, USA, prezidentské, Francii, Evropě, parlamentní, Německu, parlamentu, Španělsku, parlamentní, Rakousku

_____ představuje formu vlády, v níž lid nebo jeho část má _____ moc. Nejvyšší představitel republiky (_____) je volen na určité období a stejně tak jsou voleni na dobu určitou i zástupci do komor _____. Podle podílu pravomocí _____ a _____ rozlišíme republiky _____ a _____. V _____ republice má prezident velké pravomoci a to i _____, tento systém je obvyklý v _____, _____, stejně i ve _____. V _____ republice má svrchované postavení parlament, pravomoci prezidenta jsou značně omezeny ve prospěch parlamentu a _____. Tento systém je obvyklý v _____, například v _____, _____ i _____.

3. Z nabídky států podtrhněte ty, v nichž je forma vlády monarchie:

Itálie, Švédsko, Německo, Nizozemsko, Francie, Lotyšsko, Belgie, Makedonie, Lucembursko, Dánsko, Norsko, Polsko

4. V parlamentní republice má parlament svrchované postavení a pravomoci prezidenta jsou značně omezeny ve prospěch parlamentu a vlády. Vypíšte alespoň 3 evropské státy, kde je tento systém obvyklý.

a) _____

b) _____

c) _____

5. Poznáte dle obrázku prezidenta? Napište pod jeho jméno zemi, ke které patří:

_____

_____

_____

_____

_____

6. Dánsko je zemí ležící v Severní Evropě. Zakroužkujte správnou odpověď:

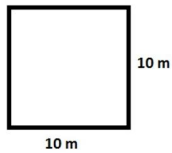
- a) Dánsko, Island a Havajské ostrovy tvoří Dánské království ANO - NE
- b) Dánsko, Grónsko a Faerské ostrovy tvoří Dánské království ANO - NE
- c) Dánsko, Nový Zéland a Maledivy tvoří Dánské království ANO - NE

7. Ve kterém z uvedených států existuje v současné době totalitní politický systém s vládou jediné politické strany:

- a) Korejská lidová demokratická republika (Severní Korea)
- b) Korejská republika (Jižní Korea)
- c) Japonsko
- d) Rusko

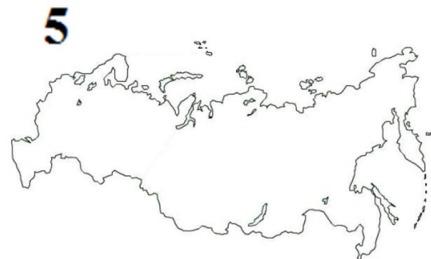
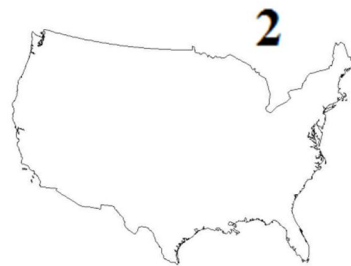
7.4 Rozloha území státu

1. Rébus

_____

2. Níže jsou uvedené slepé mapy pět rozlohou největších států světa. Napište do tabulky, které státy to jsou, na kterém kontinentě se nacházejí a jaká je jejich přibližná rozloha:

obrázek .	stát	kontinent	přibližná rozloha v km ²
1			
2			
3			
4			
5			

3. Vyjmenujte alespo 3 evropské státy, které mají rozlohu menší než 1000 km²

a) _____

b) _____

c) _____

4. Česká republika má přibližně rozlohu:

_____ km²

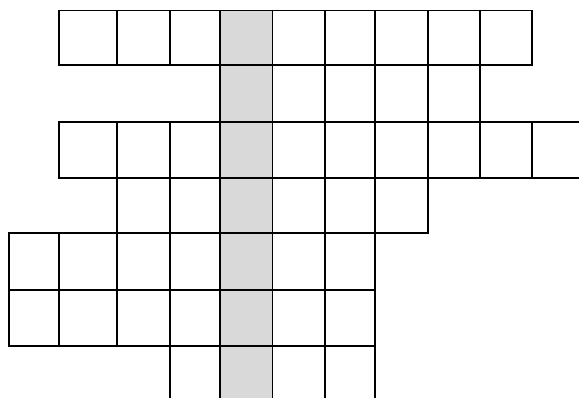
5. Seřadte následující státy podle rozlohy. 1 nejmenší, 5 největší:

Čína	Austrálie	Vatikán	Indie	Japonsko
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

6. Který ze sousedů České republiky má největší rozlohu?

_____

7. Křížovka

1. stát sousedí s černým mořem
2. největší stát
3. ostrov u Afriky
4. druhý největší stát
5. objevil jej Kryštof Kolumbus
6. stát, kde stojí Eiffelova věž
7. stát s hlavním městem Lima

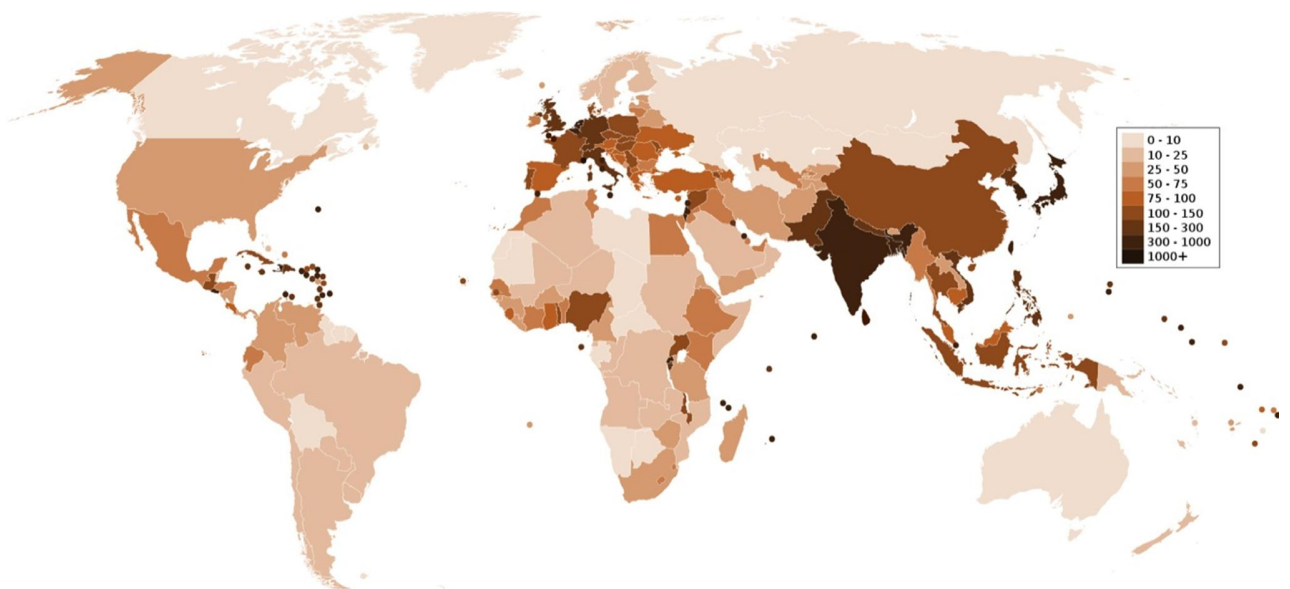

7.5 Obyvatelstvo

1. Rébus

pop. vek zkratka opera ního systému _____

2. Prohlédněte si mapu, v níž jsou barevně vyznačena místa dle hustoty zalidnění. Napíšte, kde se místa s hustotou zalidnění, v níž není 75 obyv. /1 km² nacházejí vzhledem ke vzdálenosti od moře? Dokážete dle mapy napsat přibližnou hustotu zalidnění USA a Ruska?

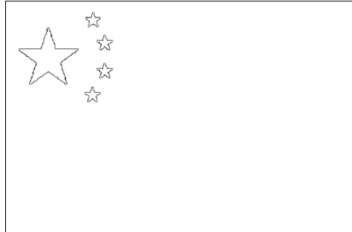

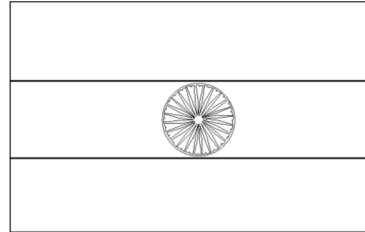
3. Zakroužkujte stát s nejvyšším podílem obyvatel

USA   Brazílie   Rusko   Čína   Kanada   Brazílie

4. Níže uvedené vlajky, jsou vlajky dvou států, které mají více než miliardu obyvatel, poznáte, které státy to jsou? Jaké jsou barvy těchto vlajek? (vlajky vybarvte)

stát: _____

stát: _____

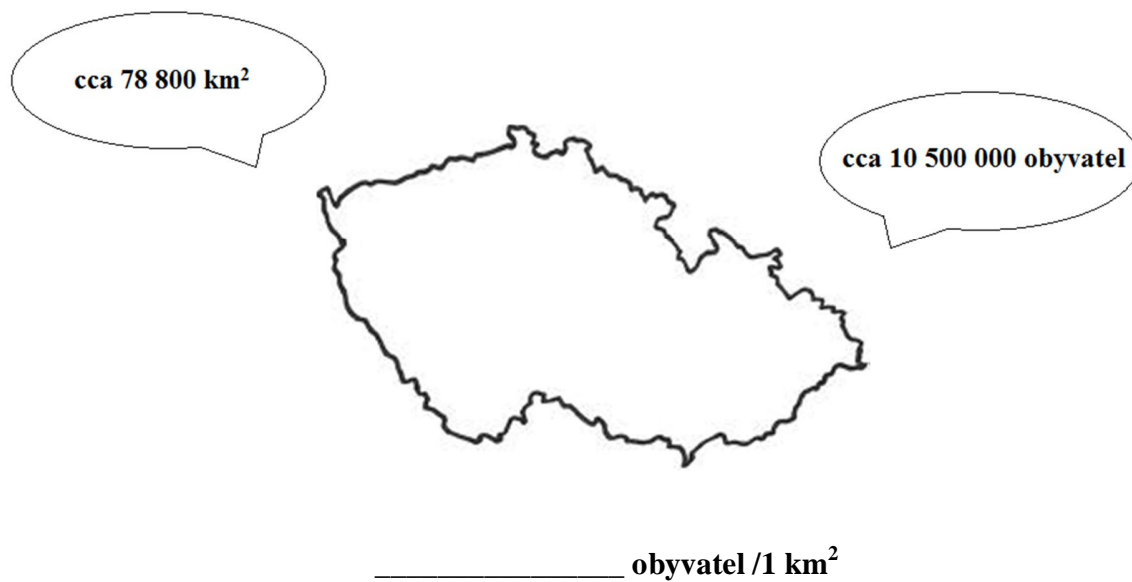
5. Přiřaďte k sobě správně svazky a údaje o počtu obyvatel (v miliardách):

Afrika	( )	A 63,9
Amerika	( )	B 61
Asie	( )	C 60,9
Evropa	( )	D 60,7
Oceánie (včetně Austrálie)	( )	E 60,03

6. Váňková pyramida nás informuje o (existuje více správných odpovědí):

- a) složení obyvatel podle věku
- b) věkový rozdíl mezi muži a ženami
- c) věkové hranice pro odchod do důchodu

7. Dokážete podle obrázku níže spočítat průměrnou hustotu zalidnění České republiky?

7.6 Závislá území

1. Rébus

KU Hliník A lotr UR _____

2. Poznáte podle slepé mapy území? Napište název území, popište stručně jeho polohu a uveďte název státu, pod jehož správou náleží:

---

3. Komu patří Portoriko: (zakroužkujte správnou odpověď)

Ín Norsku Nizozemsku USA Dánsku

4. Víte, jaký je ve Francouzské Polynésii úřední jazyk?

---

5. Víte, které ze závislých území má největší rozlohu?

---

6. Gibraltar je často považovaný ako skala. Uveďte, v ktorej oblasti leží, a názov štátu, pod jeho správou patrí. Uveďte, či toto územie a zem, pod jeho správou patrí, leží v tej istej oblasti.

---

7. Označte na obrázku, kde sa rozkladá Francúzska Polynézia, a napíšte, koľko ostrovov má.

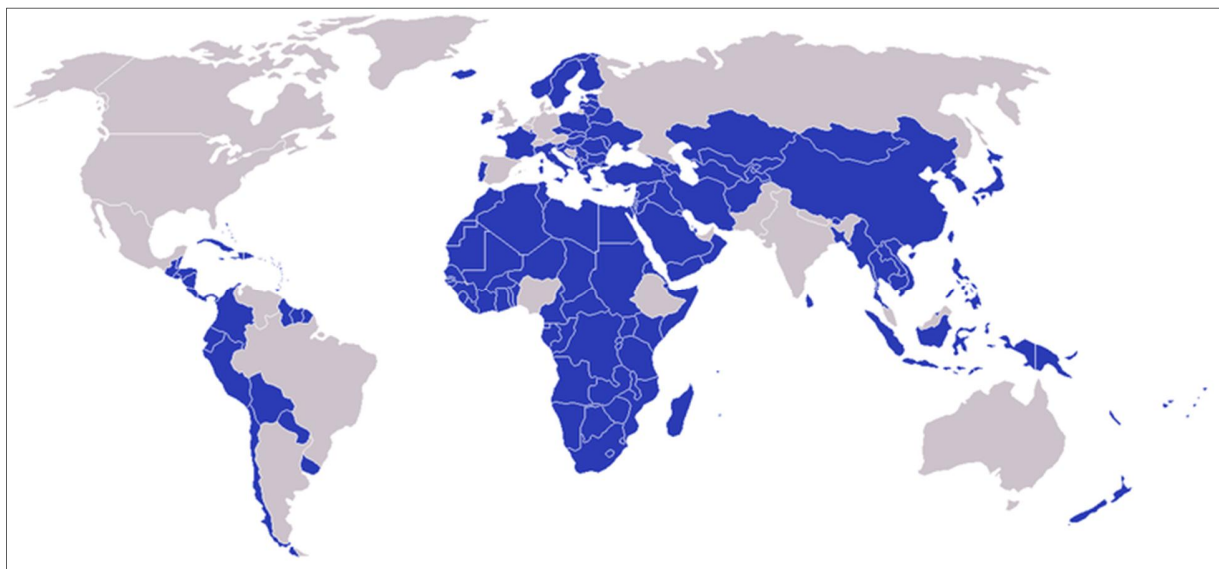

7.7 Státoprávní uspořádání

1. Rébus

M + zkratka doktora I římskou číslicí 500 _____

2. Podle následující mapy, vypi-**te 5 příklad federativních států** a do mapky je vyzna-**te příslušným číslem**. Dále vypi-**te 5 příkladů unitárních států**, ty vyzna-**te v mapce jinou barvou**.

Federace

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Unitární státy

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

3. Víte, která federace existuje na světě nejdéle? A kdy tento stát vznikl?

---

4. V n kterých p ípadech mohou v rámci jednotných (unitárních) stát existovat autonomní útvary. Víte o n jakém evropském? (obrázek vám napoví)

---

5. Ve federacích / složených státech obvykle existuje (více správných odpovědí):

- a) společná ústava
- b) společné nejvyšší státní orgány
- c) jedno státní občanství
- d) stejné časové pásma

6. Z vyjmenovaných států podtrhněte federace:

Finsko, Francie, Indie, Rakousko, Brazílie, Česká republika, Itálie, Bosna a Hercegovina, Turecko, Ukrajina

7.8 Etnické skupiny a národy

1. Na níže uvedených fotografiích jsou lidé různých národů. Do tabulky uveďte podle čísel na obrázcích, do jaké rasy tyto lidé patří a z jakého státu pocházejí:

	rasa	stát
obrázek . 1		
obrázek . 2		
obrázek . 3		
obrázek . 4		
obrázek . 5		
obrázek . 6		

2. Do textu doplňte tato slova: Turk , stát, etnickou, etnik, Romové, národnostní menšina, populace, jazyk, Ma ar , národ , p vod, sídlí, státu, kultura

Za _____ skupinu se považuje část _____, kterou spojuje především společný _____, _____ a _____. V souvislosti s etnickou strukturou bývá používán pojem _____ _____. Tento pojem je užíván jednak k označení malých _____ nemajících vlastní národní _____ (např. _____), jednak k označení částí _____, které mají vlastní stát, ale _____ na území jiného _____ (např. menšina _____ v Německu nebo menšina _____ na Slovensku)

3. Je ve vyspělých demokraciích zákonné diskriminovat a znevýhodňovat obany jiných lidských plemen, není je plemeno v t-ínové, např. při přijímání ke studiu nebo do zaměstnání? Vysvětlete, co v těchto případech znamená pozitivní diskriminace.

---

4. Mezi příslušníky fluté rasy patří:

- a) Inuité, Hanové, Korejci
- b) Arabové, Masajové, Mongolové
- c) Indové, Hanové, Japonci
- d) íané, Indové, Korejci

5. Jak se nazývá ideologie oddělování rasových skupin? A kde byla tato ideologie po 2. světové válce především uplatňována?

---

6. Která rasa má znaky světlé zbarvení kůže, úzký nos, úzký nebo středně široký obličej s poměrně úzkými rty?

---

7. Mulat je potomek

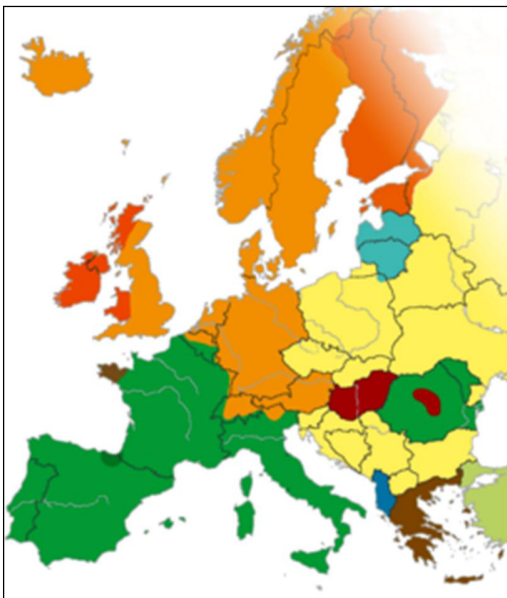
- a) Evropana a Afričana
- b) Američana a Asiata
- c) Asiata a Evropana
- d) Australana a Evropana

7.9 Jazyky - skupiny jazyků

1. Rébus

ukazovací zájmeno 2xL anglicky i n mecky v N _____

2. Podle mapy evropských jazyk vypi-te p t hlavních skupin jazyk

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

3. Podle vý-e uvedené mapy evropských jazyk vypi-te do následujícího p ehledu vždy n kolik jazyk a uve te, kde se jimi mluví:

sk. evropských jazyk	p íklady jazyk	p íklady zemí
germánské		
románské		
slovanské		
baltské		
ugrofínské		

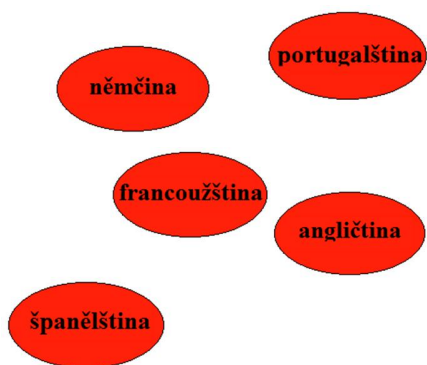
3. Nejvíce lidí na světě mluví jakým jazykem: (doplňte do šablony)

5. Které 2 jazyky se používají v Kanadě jako úřední:

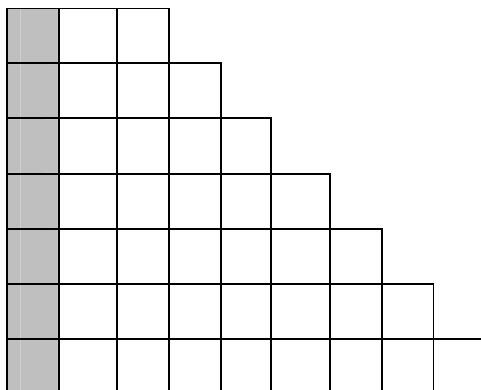
_____ + _____

6. K jednotlivým státům doplňte úřední jazyk:

- a) Dánsko _____
- b) Estonsko _____
- c) Turecko _____
- d) Vatikán _____
- e) Monako _____

7. Křížovka

1. odvar z rostlin
2. n mecky Labe
3. obuvníci
4. postava z Knihy dflunglí
5. osvobození osob od trest. stíhání, mají ji nap . poslanci
6. zkrácen nacionální socialismus
7. desátá nejvyší hora sv ta

7.10 Mezinárodní organizace

1. Přesmyčka

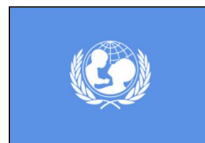
ROD ME NÁ ZI NÍ _____

NI CE ZA GA OR _____

2. Podle symbolů uveďte zkratky a plné názvy nejvýznamnějších mezinárodních organizací:

_____
_____

_____
_____

_____
_____

_____
_____

3. Nejvýznamnějším současným vojensko-politickým seskupením demokratických států Evropy a Severní Ameriky je:

- a) Organizace spojených národů
- b) Organizace amerických států
- c) Severoatlantická aliance (NATO)
- d) Společenství národů

4. Poznáte podle obrázku níže, která organizace má sídlo v této budově a kde tato budova stojí?

název organizace: _____

rok založení organizace: _____

hlavní sídlo v: _____

5. Níže uvedené vlajky, jsou vlajky všech členských států EU, vypište ke každé vlajce stát, kterému vlajka patří:

	_____		_____		_____
	_____		_____		_____
	_____		_____		_____
	_____		_____		_____
	_____		_____		_____
	_____		_____		_____
	_____		_____		_____
	_____		_____		_____
	_____		_____		_____

6. Napište přesné datum vstupu České republiky do EU:

_____

7. Křížovka

1. severský jehličnatý les
2. hlavní město ČR
3. opak chladu
4. automobil vyráběný v Mladé Boleslavi
5. domácí Antonín
6. rozlohou největší stát světa
7. vývojová fáze hmyzu
8. část v tisku

7.11 e-ení k pracovním list m

1. Migrace obyvatelstva

úkol . 1 ó migrace

úkol . 2 ó a) st hování, b) vyst hování, c) p ist hování

úkol . 3 ó ano, ne, ano, ne

úkol . 4 ó fiidé do Izraele, násilné zavle ení otrok do zahrani í, Evropa ó osídlování Ameriky i Austrálie

úkol . 5 ó ano je d leflité pomáhat, pot ebovali, je d leflitá regulace

úkol . 6 ó c)

úkol . 7 - tajenka ó cizinec, 1. CO 2. ING 3. ZVON 4. INDIE 5. NOHA 6. ERB 7. CO

2. Politický systém

úkol . 1 ó ústava

úkol . 2 ó Poslanecká sn movna Parlamentu R. Má 200 poslanc volených na 4 roky. Vznikla k 1. lednu 1993í

úkol . 3 ó politickým, demokracie, zákonodárná, senáto i, výkonné, vláda, soudnictví, parlamentu, zákonodárnou, kontrolní, výkonnou, zákonodárné, soudní

úkol . 4 ó soudy, výtrfniictví, drogy,í

úkol . 5 ó Poslaneckou sn movnou (200 poslanc) a senátem (81 senátor)

úkol . 6 ó d)

úkol . 7 ó a) C, b) A, c) E

3. Formy vlády

úkol . 1 ó republika, monarchie

úkol . 2 ó Republika, svrchovanou, prezident, parlamentu, prezidenta, parlamentu, prezidentské, parlamentní, prezidentské, výkonné, Rusku, USA, Francii, parlamentní, vlády, Evrop , N mecku, Rakousku, esku.

úkol . 3 ó Tpan lsko, Tvédsko, Nizozemsko, Belgie, Lucembursko, Dánsko, Norsko

úkol . 4 ó nap . eská republika, N mecko, Rakousko

úkol . 5 ó Nicolas Sarkozy ó Francie, Horst Köhler ó N mecko, Dimitrij Medvedev ó Rusko,
Ivan Gasparovic ó Slovensko, Barack Obama - USA

úkol . 6 ó NE, ANO, NE

úkol . 7 ó a)

4. Rozloha území státu

úkol . 1 ó Katar

úkol . 2 ó 1) Kanada, S Amerika, 10 000 000 km², 2) USA, S Amerika, 9 600 000 km², 3)
Brazílie, J Amerika, 8 500 000 km², 4) ína, Asie, 9 600 000 km², 5) Rusko, Asie,
17 000 000 km²

úkol . 3 ó Vatikán, Malta, Lichten-tejsko

úkol . 4 ó 78 800 km²

úkol . 5 ó 5, 4, 1, 3, 2

úkol . 6 ó N mecko

úkol . 7 ó tajemka ó hranice, 1. BULHARSKO 2. RUSKO 3. MADAGASKAR 4. KANADA
5. AMERIKA 6. FRANCIE 7. PERU

5. Obyvatelstvo

úkol . 1 ó Laos

úkol . 2 ó Státy s touto hustotou zalidn ní jsou v t-inou p i pob eflí, USA 25 ó 50 obyvv/ km²,
Rusko 0 ó 10 obyvv/ km²

úkol . 3 ó ína

úkol . 4 ó ína, Indie

úkol . 5 ó Afrika(B), Amerika(C), Asie(A), Evropa(D), Oceánie(E)

úkol . 6 ó a), b)

úkol . 7 ó 133 obyvv/ km²

6. Závislá území

úkol . 1 ó Kuala Lumpur

úkol . 2 ó Grónsko, Nachází se severovýchodn od Kanady, Dánsko

úkol . 3 ó USA

úkol . 4 ó francouz–tina, tahit–tina

úkol . 5 ó Grónsko

úkol . 6 ó Nachází se na jihu Pyrenejského poloostrova, Spojené Království, neleflí

úkol . 7 ó více nefl 100 ostrov

7. Státoprávní uspořádání

úkol . 1 ó Madrid

úkol . 2 ó federace ó USA, Kanada, Rusko, Indie, Austrálie,í Unitární státy ó ína,
Mongolsko, R, N mecko, Rakousko,í

úkol . 3 ó USA, 4. 7. 1776

úkol . 4 ó Itálie, Jifní Tyrolsko

úkol . 5 ó a), b), c)

úkol . 6 ó Indie, Rakousko, Brazílie, Bosna a Hercegovina, ^TVýcarsko

úkol . 7 - VilniuStockholMoskvAmsterdaMinsKyjeVar–avAtény

8. Etnické skupiny a národy

úkol . 1 ó 1) mongoloidní, Nepál, 2) europoidní, Írán, 3) europoidní, Indie, 4) negroidní, Zair, 5)
mongoloidní, Peru, 6) negroidní, Ke a

úkol . 2 ó etnickou, populace, p vod, jazyk, kultura, národnostní men–ina, etnik, stát, Romové,
národ , sídlí, státu, Turk , Ma ar

úkol . 3 ó není zákonné diskriminovat, snaha o zvýhodn ní ur itých domn le znevýhodn ných
skupin obyvatelstva

úkol . 4 ó a)

úkol . 5 ó apartheid, Jihoafrická republika

úkol . 6 ó europoidní rasa

úkol . 7 ó a)

9. Jazyky ó skupiny jazyk

úkol . 1 ó Tallin

úkol . 2 ó germánské, románské, slovanské, baltské, ugrofinské

úkol . 3 ó germánské (n m ina, N mecko), románské (ital-tina, Itálie), slovanské (e-tina, R),
balské (litev-tina, Litva), ugrofinské (fin-tina, Finsko)

úkol . 4 ó ínsky

úkol . 5 ó angli tina, francouz-tina

úkol . 6 ó dán-tina, eston-tina, ture tina, ital-tina (latina), francouz-tina

úkol . 7 ó tajenka ó e-tina, 1. AJ 2. ELBE 3. TĚVCI 4. TARZAN 5. IMUNITA
6. NACISMUS 7. ANNAPURNA

10. Mezinárodní organizace

úkol . 1 ó mezinárodní, organizace

úkol . 2 ó NATO, OSN, UNICEF, EU

úkol . 3 ó c)

úkol . 4 ó OSN, 26. ervna 1945, New York

úkol . 6 ó 1. 5. 2004

úkol . 7 ó tajenka ó Japonsko, 1. TAJGA 2. PRAHA 3. TEPLO 4. TĚKODA 5. TONDA
6. RUSKO 7. KUKLA 8. SLOVA

8. Závěr

Tato práce si stanovila za cíl analyzovat vybrané publikace jak z obsahové stránky, tak z forem úloh a na základě této analýzy navrhnout pracovní listy. Na začátku analýzy bylo očekáváno zastoupení všech typů úloh z Bykovského řešení, ale převážně se objevovaly úlohy se stručnou odpovědí a ostatním bylo jen malé zastoupení. Proto byla snaha do návrhu pracovních listů zahrnout i zbylé typy úloh. Pro autora pracovních listů je důležité nastudovat si danou problematiku probírané látky, protože bez toho vytvářet úlohy nejde. Pracovních listů je celkem deset a jsou rozděleny dle probírané látky. Na konci pracovních listů je řešení, pro ty, kteří si nejsou jisti odpovědí a zároveň řešení slouží jako zpětná vazba. Také jsou na konci této práce uvedeny zdroje, ze kterých je možné při hledání odpovědí čerpat.

Shrnutí

Podkládaná práce se zabývá pracovními listy s politické geografie ve výuce zeměpisu na Z^{TM}. Cílem práce je analyzovat učitelské úlohy ve vybraných publikacích a návrh pracovních listů. Práce je rozdělena do dvou částí. V teoretické části se práce zabývá vymezením a pojetím základního vzdělávání, vymezením obsahu a podmínkami politické geografie, postupem při tvorbě pracovního listu a analýzou úloh. V praktické části je uvedeno deset pracovních listů pro Z^{TM} určených dle témat probírané látky.

Summary

This work deals with the worksheets in political geography for geography lessons at elementary school. The aim is to analyze the role of teaching in selected publications and design worksheets. The work is divided into two parts. The theoretical part deals with the concept and determination of basic education, defining the content and scope of political geography, how to create a worksheet and analysing tasks. The practical part includes ten worksheets for elementary schools divided by subject matter themes.

Seznam poufíté literatury

BAAR, Vladimír.; RUMPEL, Petr.; TINDLER, Petr. *Politická geografie*. Ostravská Univerzita, 1996. 94 s. ISBN 80-7042-737-X

BI ÍK, Ivan. *Regionální zem pis sv tadíl . U ebnice zem pisu pro st ední -koly*. Praha: Nakladatelství eské geografické spole nosti, 2000. 135 s. ISBN 80-86034-43-7

BRAUN, Richard; ERVINKA, Pavel. *Amerika*. 3. vyd. Praha: Scienta, 2002. 51 s.

BÝ KOVSKÝ, Petr; ZVÁRA, Karel. *Konstrukce a analýza testu pro p íjmací ízení*. Praha: Pedf UK, 2007. 79 s. ISBN 978-80-7290-331-3.

DOLE EK, J.; ETÁTKO, M.; SKOUPIL, Z. *Teorie tvorby a hodnocení u ebnic pro odborné -kolství*. Praha: Nakladatelství technické literatury ve St edisku interních publikací, 1975. 112 s.

HERINK, Josef; TLACH, Stanislav. *Základy zem pisných znalostí. Sbíрка úloh k sestavování test , k procv ování a ov ování u iva zem pisu podle Standard základního vzd lávání pro 6. - 9. ro ník*. Praha: Nakladatelství eské geografické spole nosti, 1999. 70 s.

CHRÁSKA, Miroslav. *Didaktické Testy*. Brno: Paido, 1999. 87 s. ISBN 80-85931-68-0.

ITOK, Robert. *Politická geografía a geopolitika*. 2. vyd. Prešovská Univerzita v Pre-ov , 2004. 392 s. ISBN 80-8068-313-1

JE ÁBEK, Jaroslav; TUPÝ, Jan. *Rámcový vzd lávací program pro základní vzd lávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007. 126 s.

KALHOUS, Z.; OBST, O. a kol. *školní didaktika*. 2.vyd. Praha: Portál, 2009. 447 s. ISBN 978-80-7367-571-4

KÜHNLOVÁ, Hana; PETTOVÁ, Jana. *Poznáváme nejn t-í sv tadíly. Amerika ó Asie*. Praha: Nakladatelství eské geografické spole nosti, 1993. 32 s.

MATUŠKOVÁ, Alena. *Zemepis 6. Pracovní sešit*. Plzeň : Fraus, 2004. 44 s. ISBN 80-7238-303-5

NOP, Jaroslav. *Světový plán nad Sázavou: Informační a metodické centrum*, 1997. 62 s.

NOVOTNÁ, Marie; REITSPIES, Zdeněk. *Nejrozvinutější mimoevropské státy*. Praha: Septima, 1993. 36 s.

PLUSKAL, M.; BRADÁČ, P.; KRAUS, P.; KRAUSOVÁ, M. *Společensko-slovníková slovníková krajiny. Politická mapa světa*. Praha: Alter, 2003. 127 s. ISBN 80-7245-049-2

POHL, Milan. *Amerika, Asie, Evropa. Sešit pro práci ve škole i doma*. Praha: Velryba, 1994. 64 s.

PROKOPOVÁ MACHALOVÁ, Petra. *Zemepis 9. Pracovní sešit pro základní školy a víceletá gymnázia*. Plzeň : Fraus, 2008. 64 s. ISBN 978-80-7238-592-8

PRŮCHA, Jan. *U ebnyce: teorie a analýzy edukačního média. Příručka pro studenty, učitele, autory učebnic a výzkumné pracovníky*. Brno: Paido, 1998. 148s. ISBN 80-85931-49-4

EZNÍKOVÁ, Dana. *Přijíme v Evropě*. Praha: Nakladatelství české geografické společnosti, 1994. 40 s.

EZNÍKOVÁ, Dana; KÜHNLOVÁ, Hana. *Svět kolem nás*. Praha: Nakladatelství české geografické společnosti, 1993. 40 s.

TYMONÍK, Oldřich. *Úvod do didaktiky základní školy*. Brno: MSD, 2005. 140 s. ISBN 80-86633-33-0.

TYMRÁKOVÁ, Iva; JEDLICKOVÁ, Helena; HRADILOVÁ, Lenka. *Pracovní list a tvorba pracovního listu pro přírodovědné vzdělávání. In Metodologické aspekty a výzkum v oblasti didaktiky přírodovědných, hospodářských a příbuzných oborů*. Nitra: Přírodovědec . 171 : Přírodovědec . 171, 2005. od s. 104 - 110, 7 s. ISBN 80- 8050-848-8.

Poufíté obrázky v pracovních listech

Mig 21 - <http://hellbat.deviantart.com>

Rodina- www.denik.cz

Sn movna - <http://zpravy.ods.cz>

Nicolas Sarkozy - <http://www.lidovky.cz>

Horst Köhler - <http://tn.nova.cz>

Dmitrij Medved v - <http://zpravy.idnes.cz>

Ivan Ga-parovi - <http://www.slovacivosvete.sk>

Barack Obama - <http://barackobamabiography.org>

Slepé mapy - <http://geography.about.com>

Mapa R - www.solartec.c

Mapa sv ta - www.treehugger.com

Vlajka íny - <http://flagsandanthems.com>

Vlajka Indie - <http://flagsandanthems.com>

Gibraltar - www.propertyworld.com

Glóbus - <http://en.wikipedia.org>

Unitární státy - <http://cs.wikipedia.org>

Jifní Tyrolsko - <http://volksmusik.blog.c>

Dívka z Nepálu - www.karelplechac.cz

Dívka z Indie - www.karelplechac.cz

Pygmej - www.karelplechac.cz

fiána z Keni - www.karelplechac.cz

Chlapec z Íránu - www.osteoporoza.cz

Mufl z Peru - www.karelplechac.cz

Mapa Evropy - <http://cs.nitobe.info>

Vlajka Kanady - www.zemepis.net

Symbol Nato - <https://woodward8.wikispaces.com>

Symbol OSN - <http://diesirae.ic.cz>

Symbol EU - www.at-cz.e

Symbol UNICEF - <http://brendanflynn.wordpress.com>

Budova OSN - <http://aktualne.centrum.cz>

Vlajky EU - www.dooffy.com ó upraveno

Internetové zdroje doporučené k práci s pracovními listy

www.vupsv.cz

www.czso.cz

www.migraceonline.cz

www.psp.cz

www.senat.cz

www.concourt.cz

www.vlada.cz

www.hrad.cz

www.zemepis.com

www.bedekr.cz

www.mapasveta.info

www.cia.gov

www.mzv.cz

www.ecesty.cz

www.cojeco.cz

<http://obcanska-nauka.studentske.eu>

www.osn.cz

www.zemepis2.estranky.cz

<http://eu.euweb.cz>

<http://gymtri.trinec.org/>